

CHARLES DE GAULLE I
WŁOCŁAWSKA KAMIENICA

Czytaj str. 2

GRANTY WARTĘ 1.5
MILIONA ZŁOTYCH

Czytaj str. 3

OBSZAR REWITALIZACJI
PRZYCIĄGA PRZEDSIĘBIORCÓW

Czytaj str. 4

GAZETA

ŚRÓDMIEJSKA

ŚRÓD
MIE
ŚCIE

Nr 006

Październik 2019 r.

Nakład 3000

rewitalizacja.wloclawek.eu

ISSN 2657-8077

STANISŁAW ZAGAJEWSKI I ŚRÓDMIEŚCIE

Miejsca

Przybył do Włocławka w 1963 roku. Miasto wyglądało wtedy inaczej. Życie, w tym życie kulturalne, skupiało się wokół Śródmieścia. Siłą rzeczy związku Stanisława Zagajewskiego z centrum Włocławka są silne. Pierwszym jego adresem była kamienica Osterloffów przy ul. Orlej 7. Tu zamieszkał. Ponoć wprowadził się z jednym tobołkiem, a do przeprowadzki na ul. Smolną w 1967 roku konieczna była ciężarówka. Gromadzenie rzeczy było dla niego charakterystyczne.

Często przemierzał z pieskami śródmiejskie uliczki. Krzysztof Iwanowski w filmie „Powołanie czy obłąd” (1983) ukazał artystę m.in. na ulicy Wiślanej i na tle narożnej kamienicy przy Bulwarach, w której mieściły się wówczas magazyny muzealne. Kiedy w 2013 roku zorganizowano przy ul. Zamczej plenerową wystawę w piątą rocznicę śmierci Zagajewskiego pojawił się ktoś

muzeum przy ul. Słowackiego.

To właśnie muzeum użyczyło mu około 1966 roku piwnicę w kamienicy przy Bulwarach. Do kamienicy przynależało piękne podwórkó, które Zagajewski wspominał i na którym bardzo dobrze się czuł. To miejsce powoli stawało się jego domem. W swojej piwnicznej pracowni stworzył największe ołtarze. W 1978 roku ołtarz pt. „Baranek Boży” był jednym z pokazywanych przed Katedrą podczas uroczystości Bożego Ciała. Dla artysty była to wielka nobilitacja. W okrojonej formie ołtarz ten można oglądać w muzeum przy ul. Zamczej. A wszystkie jego ołtarze z tego okresu ujrzały światło dzienne podczas wystawy w 1983 roku.

Zagajewski uczestniczył w wielu jarmarkach, które były organizowane w końcówce lat 70-tych ubiegłego wieku, gdzie pokazywano i sprzedawano sztukę ludową i dzieła twórców nieprofesjonalnych. Jarmarki odbywały się przed kamienicami na Starym

Rok 2002. Stanisław Zagajewski i Krystyna Kotula przed Muzeum Zbiorów Sztuki

ul. 3 Maja. Starszym włocławianom na pewno więcej powie nazwa zakładu „Zielone kafelki”.

„Moje muzeum”

Wystawy plenerowe dzieł rzeźbiarza organizowane były od 1966 r. przed muzeum przy ul. Słowackiego, później przed Muzeum Historii Włocławka. Natomiast stała wystawa Zagajewskiego ma miejsce w muzeum przy ul. Zamczej od 1989 roku. Krystyna Kotula, kierownik muzeum, wspomina anegdotę: - Pojechałam do jego domu przy ul. Dziewińskiej i mówię: Panie Stanisławie, będzie pan miał swoją stałą wystawę. Zapytał gdzie. Powiedziałam, że będzie miał zarezerwowaną jedną salę w nowym muzeum. Odpowiedział: Co? Jeden pokój mi tylko dajecie? Później nie mogł przeżyć, że w sali jest tyle wolnego miejsca, a on z chęcią dołożyłby więcej rzeczy, które trzymał u siebie. Ostatecznie zaczął jednak mówić o gmachu przy ul. Zamczej „moje muzeum”. Parkował tu swój „osławiony” wózek, w którym woził rzeźby, butelki z mlekiem dla psów i znaleźiska ze śmietników.

Zagajewskiemu od początku pobytu we Włocławku pomagali pracownicy muzeum. Pierwsze wystawy organizowała mu Romualda Hankowska, wówczas kierownik muzeum i Elżbieta

Stachurska. Wymienić należy również Elżbietę Liszkową z działu sztuki i Janusza Nowierskiego, którzy z kolei zorganizowali pierwszą wystawę jego ołtarzy.

Duże zbiory prac rzeźbiarza posiadają: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Etnograficzne w Toruniu i Collection de l'Art Brut w Lozannie. Z reguły jego dzieła wystawiane są w działach etnograficznych. We Włocławku, gdzie znajduje się największa ekspozycja prac Zagajewskiego, by docenić wyjątkowość artysty jego dzieła znalazły się w Muzeum Zbiorów Sztuki przy ul. Zamczej.

* Stanisław Zagajewski – rzeźbiarz, jeden z najbardziej znanych w świecie artystów z nurtu art brut. Data i miejsce jego urodzin nie są znane. Zmarł 4 kwietnia 2008 roku we Włocławku. Jego grób znajduje się na cmentarzu przy alei Chopina.

** Artykuł o związkach Stanisława Zagajewskiego ze Śródmieściem powstał dzięki rozmowie z Krystyną Kotulą, kierownik Muzeum Zbiorów Sztuki przy ul. Zamczej we Włocławku.

*** Zdjęcia pochodzą ze zbiorów Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku.

Rok 1989. Zagajewski przed Muzeum Historii Włocławka na jarmarku staroci

z tej kamienicy i wspominał, że rzeźbiarz wyglądał na biednego i głodnego. Nie przywiązywał większej uwagi do dóbr materialnych. W tamtym czasie Zagajewski często odwiedzał też

Rynku i w Parku Sienkiewicza. Wygląda na to, że do fryzjera też chodził na Śródmieście. W filmie Andrzeja Papużyńskiego „Ars mea, lux mea” (1978) pokazany jest w zakładzie fryzjerskim przy

KAMIENICE ZMIENIAJĄ SIĘ DZIĘKI DOTACJOM

Trwają prace przy kilku śródmiejskich nieruchomościach, które otrzymały dotacje na prace konserwatorskie i restauratorskie. Przypomnijmy, dotacje na odnowę prywatnych budynków w centrum miasta są możliwe dzięki Gminnemu Programowi Rewitalizacji Miasta Włocławek na lata 2018-2028. W tym roku ze wsparcia skorzysta sześciu właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości, a łączna kwota przeznaczona na ten cel to prawie 840 tysięcy złotych.

Warto zaznaczyć, że do Prezydenta Włocławka wpłynęło 20 wniosków z informacją o zamiarze ubiegania się o dotację i współfinansowanie remontów nieruchomości w obszarze rewitalizacji zaplanowanych na 2020 rok. Na zdjęciu obok przebieg prac przy ul. Brzeskiej 23.

PREZYDENT FRANCJI CHARLES DE GAULLE (1890-1970) I WŁOCLAWSKA KAMIENICA PRZY ULICY CYGANKA 26

Charles de Gaulle - fotografia pochodzi ze zbiorów Biblioteki Kongresu Stanów Zjednoczonych (Office of War Information, Overseas Picture Division)

Z szeregiem budynków Śródmieścia związane są interesujące historyczne epizody i wydarzenia. Tak jest w przypadku kamienicy przy ul. Cyganka 26, w której w 1920 r. jakiś czas mieszkał Ch. de Gaulle, przywódca Francji a w l. 1959-1969 jej prezydent.

Kapitan Ch. de Gaulle przybył do Polski w 1919 r. wraz z Błękitną Armią gen. Józefa Hallera, był członkiem Francuskiej Misji Wojskowej, na czele której do X 1920 r. stał gen. Paul Prosper Henrys (1862-1943). Według relacji kaprala Edwarda Markiewicza Henrys też krótko przebywał we Włocławku. Początkowo nasz bohater kwaterował w Warszawie, pracował w wojskowym ośrodku szkoleniowym utworzonym w Rembertowie. W Polsce otrzymał awans do stopnia majora.

Do Włocławka przyjechał w VI 1920 r., już w okresie intensywnych walk z armią

bolszewicką, która realnie zagrażała Polsce. Otrzymał kwaterę u aptekarza Stanisława Dziekanowskiego w kamienicy przy ul. Cyganka 26. Warunki mieszkaniowe miał dobre, problemem było tylko zbyt krótkie łóżko jak na jego wzrost. Do pomocy przydzielono mu 3 żołnierzy, w tym kaprala E. Markiewicza, mieszkańca wsi Dębice pod Włocławkiem.

W VII 1920 r. Francuz opuścił Włocławek i wyjechał do Warszawy, jeszcze długo po 1945 r. starsi mieszkańcy wspominali wysokiego Francuza wystającego na balkonie kamienicy wczesnym rankiem i patrzącego na włocławski wschód słońca.

*dr Tomasz Dziki
Polskie Towarzystwo Historyczne
Oddział we Włocławku*

WŁOCLĄWEK GOSPODARZEM FORUM KOMITETÓW REWITALIZACJI

Prelekcje dotyczące rewitalizacji, panel dyskusyjny i spacer po obszarze rewitalizacji wypełnią program II Ogólnopolskiego Forum Komitetów Rewitalizacji. Wydarzenie odbędzie się w dniu 19 października br. we Włocławku.

Zaproszenie do udziału we włocławskim forum otrzymali członkowie Komitetów Rewitalizacji funkcjonujących w polskich miastach. Celem wydarzenia, organizowanego przez Komitet Rewitalizacji we Włocławku i Biuro Rewitalizacji Urzędu Miasta Włocławek, jest informacja na temat doświadczeń praktycznych i wiedzy teoretycznej dotyczącej roli komitetów w procesie rewitalizacji oraz formalnych i organizacyjnych ram ich funkcjonowania.

Prelekcje i panel dyskusyjny II Ogólnopolskiego Forum Komitetów Rewitalizacji odbędą się w Klubie „Stara Remiza” przy ul. Zabiej 8.

GRANTY WARTĘ 1.5 MILIONA ZŁOTYCH

Ruszył nabór wniosków o granty wspierające rozwój gospodarki i przedsiębiorczości społecznej oraz animację lokalną. Dodatkowe punkty przyznawane są za działania obejmujące obszar rewitalizacji i dotyczące jego mieszkańców.

W naszym mieście nabór koordynuje Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Miasto Włocławek. Wnioski mogą składać osoby prawne, np. przedsiębiorcy, jednostki sektora publicznego czy stowarzyszenia. Nabór został podzielony na 5 różnych obszarów. Pierwszy z nich to wsparcie dla klubów samopomocowych. W tym przypadku mile widziane są projekty służące aktywnej integracji o charakterze środowiskowym osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Drugi obszar ukierunkowany jest na działania wokół klubów młodzieżowych. Rozwój talentów, zainteresowań czy pomoc edukacyjna, to tylko część pomysłów, które mogą zostać dofinansowane w tym obszarze. Trzeci dotyczy szeroko rozumianej aktywizacji społeczno-zatrudnieniowej, czyli wspierania osób bezrobotnych. Czwarty obszar to działania animacyjne: wspieranie liderów lokalnych, motywowanie do podejmowania aktywności nastawionych na dobro

wspólne, budowanie lokalnych koalicji, prowadzenie warsztatów, debat, rozwijania pasji czy organizacji pikników. Ostatni, piąty obszar to wsparcie przedsiębiorczości społecznej, ale tylko w zakresie informacyjnym i promocyjnym. To znaczy, że jest tu miejsce np. na promowanie działań, które służą poszerzaniu wiedzy na temat zakładania spółdzielni socjalnych czy funkcjonowania na rynku ekonomicznym organizacji pozarządowych. W ramach tego obszaru mogą być organizowane wyjazdy studyjne, konferencje czy szkolenia.

Nabór potrwa do 21 października br. Wnioskodawcy mogą liczyć na dofinansowanie od 20 do 50 tysięcy złotych. W przypadku projektów wspierających aktywizację zatrudnieniową wysokość

grantu może sięgać nawet 150 tys. zł. Należy jednak pamiętać o wkładzie własnym: to minimum 5% wartości projektu. Nie musi to być wkład finansowy, może to być wynajem sali lub wolontariat. Dodatkowe punkty są przyznawane tym projektom, które są „zgodne” z Gminnym Programem Rewitalizacji, czyli są realizowane na obszarze rewitalizacji bądź

przewidują wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Dofinansowanie na projekty objęte grantem jest możliwe dzięki Regionalnemu Programowi Operacyjnemu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Wszystkie informacje, z zasadami wzięcia udziału w grantach, dostępne są na stronie lgdwloclawek.pl.

ŚRÓD
MIEŚCIE

GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI MAPA MA CHARAKTER POGŁADOWY

WYBIERZ

MARKOWY LOKAL ŚRÓDMIEŚCIA

- 1 Księgarnia Żak, ul. 3 Maja 15
- 2 Kredyt na Tak, ul. 3 Maja 32
- 3 Cukiernia Dobre Ciasta, Cyganka 18
- 4 Kwiatarnia Staromiejska, 3 Maja 16
- 5 Salon Odzieżowy "Makalu", pl. Wolności 3/4
- 6 Żłobek na Zapiecku, ul. Zapiecek 6-8
- 7 Restauracja Kardamon, ul. Przedmiejska 20
- 8 Babeczkarnia, ul. 3 Maja 35/9
- 9 Raz Dwa Pasta, 3 Maja 31
- 10 Salon Fryzjerski, ul. Brzeska 29
- 11 Kawiarnia Miodnia, ul. 3 Maja 1
- 12 Tapas 3/4, pl. Wolności 3/4
- 13 Saska Restauracja, ul. 3 Maja 37
- 14 Perfumeria Tanellis, ul. 3 Maja 32
- 15 Smaki Regionalne, ul. 3 Maja 24
- 16 Sklep Owocowo-Warzywny, ul. 3 Maja 28
- 17 Ministerstwo Śledzia i Wódki, ul. 3 Maja 19
- 18 Cukiernia Sowa, pl. Wolności 3/4
- 19 Sklep spożywczy PH Małgosia, ul. 3 Maja 10/12
- 20 Sklep Zoologiczno-Wędkarski, ul. 3 Maja 10

GŁOSUJ NA
WWW.WLOCLAWEK.PL
W TERMINIE 1-14 PAŹDZIERNIKA

WŁOCŁAWEK W GRZE I POCZĘSTUNEK DLA SĄSIADÓW

Autorzy ciekawych, kreatywnych i praktycznych pomysłów Ana „ożywienie” Śródmieścia korzystają z samorządowego wsparcia. To m.in. beneficjenci tzw. mikrograntów przyznawanych w ramach "Programu wsparcia projektów lokalnych".

Jeszcze w tym roku ujrzy światło dzienne nowa gra planszowa poświęcona naszemu miastu, a konkretnie – dawnym kamienicom i innym nieruchomościom. Gra wymyślona przez Fundację „Ładowarka” przeniesie uczestników do Włocławka przelomu dziewiętnastego i dwudziestego wieku. Ta niezwykle planszówka da graczom możliwość „kupienia” np. okazałej kamienicy czy obiektu gospodarczego.

Gra ma być swoistym przewodnikiem po historycznym Śródmieściu. Autorzy chcą w oryginalnej formie opowiedzieć o naszej tożsamości i tradycjach. Będzie to kreatywna edukacja, a zarazem pomysł na ciekawe zagospodarowanie czasu wolnego, gdyż – w założeniu – gra ma być również inspiracją np. do organizowania spotkań o historii Włocławka. W ramach projektu planowane jest wydrukowanie co najmniej pięćdziesięciu gier, z których skorzystają m.in. szkoły, instytucje kultury i mieszkańcy Śródmieścia.

Z mikrograntu korzysta również

Jadło&Dzielnia Włocławska mająca swoją siedzibę przy ul. Cyganka 24. Celem Stowarzyszenia jest zachęcanie mieszkańców do dzielenia się żywnością, rozpowszechnianie idei sąsiedzkiej pomocy i działalności charytatywnej. Jadło&Dzielnia organizuje m.in. warsztaty kulinarno-edukacyjne, konkursy dla najmłodszych, degustacje. Jest także realizatorem projektu pn. "Śródmiejska Miseczka Zupy dla Rodzinno-Sąsiedzkiej Grupy". Działania te pomagają mieszkańcom poznać się i zintegrować. Warto dodać, że rodzinne wydarzenia organizowane przez Jadło&Dzielnę odbywają się np. w niedziele, kiedy tradycyjnie jest czas na to, by odpocząć i spędzić dzień w miłym towarzystwie.

Celem obydwu projektów: gry planszowej Fundacji „Ładowarka” oraz inicjatyw proponowanych przez Jadło&Dzielnę Włocławską jest zwiększenie aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji i ich udziału w różnych obszarach funkcjonowania miasta.

dr Barbara Moraczewska, pełnomocnik prezydenta Włocławka ds. rewitalizacji oraz Wojciech Grabczewski, koordynator Jadłodzielnii Włocławek

OBSZAR REWITALIZACJI PRZYCIĄGA KOLEJNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW

Już niebawem w kamienicy przy ul. 3 Maja 9 pojawi się dwóch nowych najemców. Obecnie trwa odświeżanie lokali, zlokalizowanych w sąsiedztwie kawiarni obywatelskiej „Śródmieście Cafe”.

W pierwszym lokalu znajdzie się pracownia artystyczna, w drugim punkt odnawiania mebli i wystroju wnętrz.